

Tenir (Infinitiu)(ALDC, IX, 2059. *Tenir* [Infinitiu])

Analitzarem aquest enunciat des de dos angles: l'evolució semàntic i el foneticomorfològic.

El llat. TENĒRE significava ‘tenir agafat; mantenir; retenir’ (veg. el der. *tenalles* < TENACŪLAS, dim. de TENĀCES ‘lligams; grapes’), origen del cast. i port. *tener*, oc. dial. i it. *tenere* i, amb canvi de conjugació, cat. *tenir* (< *TENIRE), tots ells amb alteració de significats cap a ‘posseir’, etc. (cf. *DIEC*), verb que va substituir HABERE > *haver* ‘tenir’ (fr. *avoir*), després d’una època de convivència (veg. “E desijà *haver* fills [...] a qui ell pogués lexar los béns temporals que *tenia* [...]”, R. Llull).

El der. de HABĒRE, a més de mantenir-se com a auxiliar, es troba fossilitzat en refranys (“Allà on vages, dels teus n’*hages*”) o en locucions (*haver nom*: “X, que ha nom Mateu” [kə n'om], origen del verb mall. *nòmer* ‘dir-se’). *Tenir*, a més de la var. *tinir* 97, 114, per assimilació a la vocal tònica i atracció de *tinc*, *tinga*, presenta les var. *tinre*, de parlars ribagorçanopallaresos, i *tenre* 1, 2, 4, de parlars septentrionals ross., originades per la connexió amb el futur, *tinré* o *tenré*, respectivament; aquestes formes,

especialment en cat. occ., van rebre una dental epentètica, generant *tindré* i *tendré* que, influïnt sobre l’infinitiu, són a l’origen de *tindre*, doc. en val. en Escrig (1851) (var. *tindrer* 172, 190, amb bategant analògica), i de l’alg. *trenda* 85 (metàtesi de *tendra*, format sobre *tendré*).

Tinguer 57, 58 té el subjuntiu *tinga* com a inductor.

El paral·lelisme amb *venir* convida a comparar aquest mapa i comentari amb el mapa 1447.

Des d’una visió territorial, assistim a una divisió d’una isoglossa *tindre* (var. *tinre*), innovadora, pròpia del cat. occ., oposada a *tenir*, tradicional, pròpia del cat. or., inclòs el bal., una oposició que, contràriament al que sol passar amb altres lexemes, és el cat. or. el dialecte conservador enfront del cat. occ., que s’ha manifestat innovador; una mostra que les àrees laterals, posteriors, isolades, per la seva situació poden manifestar a voltes un caire renovador.

Són mots normatius *tenir*, des del *DOrt*, 1917; *tindre*, des del *DIEC*_I, 1995, forma que la *PEOLC Morfologia* (pàg. 49) considera admissible en l’àmbit general.

